

Försvvarshögskolan

Säkerhetiseringen av islam i Sverige

-En tematisk analys av svenska muslimers upplevelser

Författare: Karim Ben Daher

Handledare: Frederike Albrecht

Kandidatuppsats

Statsvetenskap med inriktning krishantering och säkerhet (180 HP)

HT 2024

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
1.1. Forskningsproblem	3
1.2. Syfte	4
1.3. Frågeställning:.....	4
1.4. Disposition	4
1.5. Avgränsningar	5
1.6. Tidigare forskning	5
2. Teori.....	7
2.1. Säkerhetsiseringsteori	7
2.1.1. Kritik mot säkerhetsiseringsteori och samhällssäkerhet.....	8
2.2. Permanent säkerhet	8
2.3. Muslim policy (politique musulmane)	10
3. Metod:.....	12
3.1. Datainsamling	12
3.2. Analytiskt ramverk	13
3.3. Begränsningar	15
4. Resultat och Analys	16
4.1. Kollektiv skuld	16
4.2. Preventiva åtgärder	19
4.3. Assimilering och Reform	23
5. Slutdiskussion:.....	28
5.1. Vidare studier.....	30
6. Källförteckning.....	30

”Där man bränner böcker, bränner man i slutändan även människor.”

Heinrich Heines ¹

1. Inledning

Sedan 9/11 och kriget mot terrorismen har muslimer som grupp rumt omkring i världen alltmer pekats ut som ett potentiellt hot (Abbas 2021).

Flertalet krig och invasioner av muslimska länder, attacker av muslimska terrorgrupper och terrorattentat riktade mot muslimer har enligt vissa lett till ett mer polariserat Europa (Deutsche Welle 2023). Islamofobi har blivit ett allt vanligare begrepp av dem som vill beskriva antagonismen som många muslimer säger sig uppleva i vardagen.

Kriget mot terrorismen har även gett auktoritära stater så som Ryssland, Kina och Myanmar ett slags grönt kort att förtrycka muslimer med hänvisning till denna globala kamp (NIDS 2007).

I Sverige så finns en flertal rapporter från bland annat tankesmedjan INSAN som behandlar svenska muslimers utsatthet. I en rapport analyserades hur ofta ordet muslim och islam används i riksdagen och i vilken kontext (INSAN 2019). Här finner vi att ord som terror, radikaliserings, extremism och våldsbejakande är återkommande ord. Andra ämnen kopplade till jämställdhet diskuteras också och då ofta med slöjan i fokus. Kvinnoförtryck, hederskultur, förtryck och tvång är ord som används i diskussionen kring detta plagg.

Muslimska män beskrivs även i samma kontext som ”primitiva varelser” (Insan 2019 s.11).

En annan studie av INSAN (2018) behandlar hur muslimer benämns i svenska medier. Under det aktuella året publicerad 2386 artiklar där ordet muslim eller islam nämndes i samband med terrorism, det vill säga ett genomsnitt på sju artiklar om dagen. INSAN har även publicerat en rapport kring svenska muslimers böneplatser och deras utsatthet för våld och attacker. De åren som studerats är mellan 2014–2017 där flertalet brandattentat mot muslimska församlingar ägde rum. Det året med flest attacker var 2014 då tio svenska moskéer/böneplatser attackerades (INSAN 2018).

Även Diskrimineringsombudsmannen ligger bakom en studie (Oxford Research AB 2013) där man drar slutsatsen att muslimer i det allmänna betraktas som en homogen grupp och att muslimer och islam för med sig vissa värderingar och åsikter, så som: Kvinnoförtryck, våldsbenägenhet, antidemokrati samt improduktivitet. Muslimer förväntas även försvara sig och ta kollektivt ansvar från exempelvis terrordåd på ett sätt som man inte ser hos andra minoriteter. Muslimer tenderar även enligt samma rapport att alltmer betraktas som ett säkerhetshot på ett kollektivt plan. I Sverige har också flertalet händelser skett de senaste åren, varav vissa fått internationell uppmärksamhet. Koranbränningar (Colla 2024), stängningar av muslimska friskolor (Omni 2023), islamofobiska uttalanden från ledande politiker (Dagens ETC 2021) eller uppmaningar att lämna Sverige om man inte kan följa de rådande värderingarna (SVT 2024). En rasism som börjat bli rumsren enligt Amnesty (Amnesty international 2023). Detta fenomen är dock enligt somliga inte nytt i sig även om det fått nytt liv genom det av USA ledda kriget mot terrorismen. Även om en intensifiering av åtgärder och utpekande av muslimer verkar ha skett sedan 9/11 så menar en del forskare att fenomenet som kommit att kallas islamofobi snarare har djupa rötter i Europeisk historia. Tavkhelidze (2021) lyfter fram de historiska rötterna till islamofobi och kopplar dem till

¹ Från romanen Almansor (1823) som berör bland annat bokbålen i Andalusien där koranen brändes

kolonialtiden och medeltida kristen-muslimska konflikter snarare än enbart till terrorism efter 11 september. Nakissa (2022) ser fenomenet som en förlängning av liberala kolonialmaktens väl utarbetat policy som implementerats under olika perioder för att styra muslimska befolkningar i kolonierna. Sverige delar inte samma koloniala historik som andra länder i västra Europa, men landet är en del av den Europeiska unionen vilken till stor del består och leds av några av de största kolonialmakterna i historien. Sverige måste således som medlemsland förhålla sig till de lagar och regler som unionen beslutar om. Utöver det påverkas även diskursen i Sverige alltmer av de som händer på kontinenten i takt med att länder integrerats alltmer med varandra.

1.1. Forskningsproblem

En del forskning menar att muslimer i Europa (Fox & Akbari 2015) upplever att de alltmer betraktas som ett hot av myndigheter, media och politiker. Även i Sverige har det i rapporter av bland annat DO (Oxford Research AB 2013) framkommit att muslimer ofta anklagas som kollektiv för individernas handlingar. I Sverige som land finns ofta en stolthet och en självbild som porträtterar oss som ett öppet och mångkulturellt samhälle, där människor från olika etnicitet, religion etcetera behandlas lika (SVT 2024). Tonläget i Sverige har dock skiftat de senaste åren till vad som kan anses vara en mer islamofobisk diskurs och Sverige som land har även dykt upp i flertalet internationella sammanhang kopplat till just islam och muslimer (Swedish Institute 2024). Om en stor grupp människor i ett sådant samhälle uppger att de känner sig exkluderade och misstänkliggjorda enbart på grund av deras religiösa tillhörighet, och inte delar denna självbild, är det något som bör studeras. Vissa ger även uttryck för att misstänksamheten från samhället ökar i takt med att graden av praktiserande av religionen ökar (Oxford Research AB 2013). Att undersöka hur utbredd denna upplevelse av att ses som ett säkerhetshot är och framför allt varför och hur den ter sig får därför anses vara relevant ur ett samhällsperspektiv. Detta då det även medför konsekvenser för Sveriges som nation, den nationella identiteten och det öppna samhället om en stor del av rikets medborgare upplever att de inte lever här på samma villkor. Det är alltså av vikt att undersöka om känslan av att säkerhetsas som grupp, baserat på en religiös tillhörighet och dess praktiker, är utbredd bland muslimer och vad som i sådant fall faktiskt gör att muslimer känner sig misstänkliggjorda och särskilt utpekade. Är det en rädsla för att muslimer är ett faktiskt säkerhetshot mot den fysiska säkerheten eller hotar muslimer med sin närvaro den nationella identiteten i enlighet med det som inom säkerhetssteorin och *Köpenhamnskolan* benämns som samhällssäkerhet? Om detta stämmer så skulle det kunna innebära att det liberala samhällsbygget inte har plats för människor som inte håller med om dess värderingar och ett samhälle där alla måste tycka samma är i sådant fall inte alls så mycket för det liberala värderingar som man förespråkar, så som åsiktsfrihet, yttrandefrihet, religionsfrihet etcetera. Detta kan i sig vara något som hotar den nationella identiteten. Det liberala samhällsbygget och liberalismen som idé riskeras således att implodera på sig själv om olikänkande människor och främmande idéer kategoriseras som säkerhetshot. Dirk Moses har i sin bok: *The problems of genocide* (2021) listat olika sätt som liberala länder utvecklat icke liberala tillvägagångssätt som de använder för att säkerhetsas minoritetsgrupper på. Han kallar detta fenomen för liberal permanent säkerhet där vissa grupper betraktas som konstanta hot. Aria Nakissa har i sin artikel: *Religious Reform, and Counter-Terrorism from the Colonial Era until the Present*, presenterat hur före detta kolonialmakter haft en utarbetad policy i hur

de skulle styra sina muslimska befolkningar. Detta kallades av britterna för ”muslim policy” , av fransmännen ”politique musulman” och Nakissa (2022) menar att spår av denna liberala policy finns kvar även idag när dessa länder har egna muslimska befolkningar.

1.2. Syfte

Studien ämnar undersöka om svenska muslimer upplever att de i ökande omfattning pekas ut som ett säkerhetshot och känner en press att reformera sina religiösa praktiker, och i sådant fall hur detta tar sig uttryck. Detta görs i enlighet med de ovannämnda teorierna som även presenteras ytterligare i teoridelen samt i det analytiska ramverket. Upplever svenska muslimer att de säkerhetsas av beslutsfattare, och går det att identifiera spår av de strategier som europeiska kolonialmakter tidigare tillämpade på sina muslimska befolkningar i kolonierna? Kan svenska muslimers erfarenheter även ge indikationer på förekomsten av permanenta säkerhetsåtgärder? Det är av intresse att studera hur mycket av dessa primärt liberala policys och tillvägagångssätt om säkerhet och religiös reform appliceras i en samtida kontext. Och om de gör det, hur dessa i sådant fall påverkar och upplevs av svenska muslimer idag. Individerna som deltar i undersökningen behöver inte nödvändigtvis vara bekanta med teorierna i sig då det är upplevelserna som avses studeras och senare i en analys jämföras med teorin. Studiens syfte är därför att undersöka om svenska muslimer upplever att de pekas ut som säkerhetshot samt om de upplever påtryckningar att reformera sin religion för att accepteras i samhället.

1.3. Frågeställning:

På vilket sätt upplever svenska muslimer en säkerhetsisering av islam och muslimer, och hur påverkar detta deras vardag samt möjligheten att uttrycka sin religiösa identitet?

1.4. Disposition

Uppsatsen inleds med en bakgrund som introducerar ämnet säkerhetsisering och dess relevans för svenska muslimer. Syftet är att undersöka hur svenska muslimer upplever säkerhetsisering, med särskilt fokus på deras relation till fysisk och samhällelig säkerhet. Forskningsfrågorna presenteras, och en kort översikt över uppsatsens struktur ges.

Teoridelen behandlar säkerhetsiseringsteorin, som beskriver hur grupper kan framställas som hot mot säkerheten av exempelvis en nation. Dessutom presenteras två underteorier: hur minoriteter generellt har säkerhetsiserats historiskt och specifika exempel på säkerhetsisering av muslimer. Dessa teorier ger ett analytiskt ramverk för att förstå svenska muslimers upplevelser. Studien använder tematisk analys som metod för att analysera kvalitativ data från intervjuer. Avsnittet beskriver hur datainsamlingen genomfördes, kodningsprocessen, samt etiska överväganden för att säkerställa deltagarnas integritet.

Resultatavsnittet presenterar de teman som identifierats genom analysen sedan analyseras resultaten i relation till säkerhetsiseringsteorin och de två underteorierna. Diskussionen belyser hur svenska muslimers upplevelser bidrar till en bredare förståelse av säkerhetsiseringens mekanismer och effekter.

Avslutningsvis summeras studiens centrala insikter, och forskningsfrågorna besvaras. Rekommendationer för framtida forskning presenteras också. Alla källor som använts i uppsatsen listas enligt APA-format.

1.5. Avgränsningar

Det analyserade materialet består av svar på frågor som skickats ut i en enkät. Vissa av frågorna innehåller fritextsvar där respondenterna fått fylla i svar själva. Det är alltså inte frågan om några längre intervjuer utan studien avser enbart analysera de svaren som getts i enkäten. För att värna den personliga integriteten tas även uppgifter som skulle kunna klassas som personliga uppgifter bort från det resultat som presenteras, vilket kan ha en mindre effekt på slutsatsen. Detta beskrivs närmare under metod avsnittet. Studien handlar specifikt om svenska muslimers upplevelser av säkerhetsisering och inte om säkerhetsiseringen av migranter där en hel del studier existerar. Även om det kan argumenteras för en viss intersektionalitet mellan dessa två ämnen så handlar denna studie om muslimer specifikt. Människor som i de flesta fall är födda i Sverige men även kan vara etniskt svenska konvertiter.

1.6. Tidigare forskning

Det existerar en del studier kring säkerhetsiseringen av muslimer i västvärlden, speciellt efter 2001. I svensk kontext återfinns en del rapporter men författaren till denna studie har inte funnit någon kopplat till just säkerhetsisering av muslimer i Sverige och deras egna upplevelser, vilket denna studie avser att bidra med. Tavkhelidze (2021) menar att islamofobi inte är ett fenomen som enbart kan kopplas till moderna händelser efter 9/11, utan att dess rötter sträcker sig långt tillbaka i historien. Artikeln lyfter fram hur korstågen och kolonialismen formade västerländska föreställningar om muslimer som "primitiva" och "barbariska." Dessa föreställningar skapade ett arv av kulturell rasism som fortfarande påverkar dagens attityder. Med hjälp av postkoloniala teorier, som förvisso inte är utgångspunkter i denna studie, så förklaras hur västvärlden historiskt sett har skapat en diskurs av kulturell överlägsenhet som har bidragit till att demonisera muslimer. Detta har resulterat i en långvarig process av "andrafiering," där muslimer framställts som ett hot mot västerländska värderingar och samhällen. Artikeln påpekar att genom att enbart koppla islamofobi till terrorism förminska dess komplexa historiska och kulturella bakgrund. Tavkhelidze (2021) argumenterar för islamofobi som ett kontinuerligt historiskt fenomen. Detta innebär att erkänna hur historiska maktstrukturer och tidigare konflikter fortsatt påverkar dagens islamofobiska attityder, snarare än att enbart se dem som en reaktion på modern säkerhetspolitik. En annan relevanta studien är den av Fox och Akbaba (2015) som använt sig av säkerhetsiseringsteorin för att undersöka om religiös diskriminering mot muslimer är oproportionerligt högre i västerländska demokratier jämfört med andra religiösa minoriteter. Genom att använda en särskild version av Religion and State-Minorities Round 2 (RAS2-M) analyserades 29 olika typer av religiös diskriminering mot 86 religiösa minoriteter i 27 västerländska demokratier, med årliga data från 1990 till 2008. Detta är unikt då andra studier fokuserat mestadels på minoriteter i ett specifikt land samt varit mestadels anekdotiska och sällan jämförs behandlingen av lika minoriteter på det sätt

som Fox och Akbari (2015) gjort i sin studie. RAS2-M fokuserar på restriktioner som ålagts de religiösa praktikerna och institutionerna hos varje religiös minoritet i ett land. Detta är restriktioner som inte ålagts majoritetsreligionen. Detta gör det möjligt att jämföra i vilken utsträckning varje minoritet utpekade för religiös diskriminering vilket i sig utgör ett sätt att undersöka om muslimer har blivit utpekade för särskild behandling mellan 1990 och 2008. Resultaten stödjer säkerhetsiserings teorin och visar att muslimer drabbas av högre nivåer av diskriminering jämfört med andra religiösa minoriteter, särskilt sedan 2001.

Enligt Fox och Akbari (2015) uppfattades 9/11-attackerna av många i väst som ett existentiellt hot mot västerländska politiska och sekulära normer. Detta bidrog till en ny säkerhetsagenda baserad på "securitization of Islam" (SOI). SOI är en säkerhetsiserings process som byggs kring ett uppfattat islamistiskt hot och främjar åtgärder utanför de normala politiska ramarna, vilket kräver större resurser. Detta översätts till nya politiska diskurser, institutioner och statliga policys. Författarna argumenterar för att detta har haft konsekvenser för muslimers religiösa frihet i väst. Resultaten från studien är också konsekventa med argumentet om securitization of Islam (SOI) för även om religiös diskriminering generellt ökade under denna period, ökade den oproportionerligt mycket mot muslimer, särskilt efter 2001. Detta kan enligt författarna (2015) bero på att traumat efter 9/11-attackerna återupplivade narrativet om en "civilisationernas kamp," som betonar oförenliga skillnader mellan den kristna och islamiska civilisationen. Och även om det fanns en oro och fientlighet mot Islam i väst innan 9/11 så kan enligt författarna (2015) tydliga skillnader observeras. SOI är också enligt Fox och Akbari (2015) en policyprocess som påverkar mångkulturella policys och antidiskrimineringsåtgärder, vilket kan rättfärdiga restriktiva åtgärder som inte nödvändigtvis är relaterade till att förbättra säkerheten.

Västerländska demokratier implementerade således åtgärder för att underlätta bevakning och kontroll av sina muslimska minoritet. En kontroll som enligt Fox och Akbari (2015) sträckte sig längre än bara klassisk säkerhet, och nya "antiterror" åtgärder kom att kränka även basala mänskliga rättigheter. Författarna (2015) tar upp exempel på detta så som PATRIOT Act i USA som introducerades efter 9/11 med motivationen att skapa interna förändringar för att förbättra säkerheten. Detta antydde att det fanns "interna fiender" som hotade nationens säkerhet. Antagandet ledde till massarresteringar och deportationer av muslimer, en ökning av hatbrott riktade mot muslimska samhällen samt rasprofilering främst mot muslimska medborgare. PATRIOT Act gav den federala regeringen utökade befogenheter såsom elektronisk övervakning av telefonsamtal, bankkonton, internetanvändning och till och med lånelistor från bibliotek. Vissa policys som följde från PATRIOT Act banade även vägen för överlämnande och tortyr av terrormisstänkta (Fox & Akbari 2015).

Efter terrordåden i Madrid 2004 uppstod en säkerhetsbaserad diskussion kring imamer och muslimska ledare i Europa. José Antonio Alonso, Spaniens dåvarande inrikesminister, sade i en intervju att det behövdes förbättrade lagar för att kontrollera "islamister" och nya juridiska förutsättningar behövdes för att kunna kontrollera imamer i små moskéer, eftersom det var där islamisk fundamentalism, som ledde till vissa handlingar spreds. Många länder granskade och reviderade sina lagar för att underlätta deportationen av "radikala" imamer. Frankrike föreslog 2005 lagar för att underlätta deportationsprocessen för imamer. Spanien föreslog 2004 statlig övervakning av religiösa predikningar. Imamdeportation förekom också i Storbritannien och Italien (Fox & Akbari 2015). Det författarna (2015) lyfter här är att om det handlat om att imamerna och de muslimska ledarna i detta fall begått faktiska brott så hade redan existerande lagstiftning räckt gott och väl för att lagföra dessa individer men angelägenheten hade

utvidgats till fall där de huvudsakliga klagomålen handlade om exempelvis attityder gentemot kvinnor. Även om det enligt författarna (2015) finns legitima säkerhetsaspekter i denna typ av policy, rör den sig också in på områden som är mindre direkt kopplade till säkerhet. Till exempel antog det franska parlamentet 2007 en immigrationslag som krävde att invandrare klarade tester i franska värderingar och språk. I Baden-Württemberg (Tyskland) inkluderar nya medborgarskapstester frågor om huruvida föräldrar skulle vara villiga att skicka sina barn till simlektioner (Fox & Akbari 2015). Författarna (2015) menar att SOI har gått utöver säkerhetsområdet och inspirerat policys som helt enkelt riktar sig mot den säkerhetiserade minoriteten men inte rör direkt säkerhet. När en minoritet har säkerhetiserats kan policys som begränsar denna minoritet rättfärdigas även om det finns liten koppling mellan policyn och ökad säkerhet. Faktum är att dessa policys kan undergräva säkerheten genom att agitera den riktade minoriteten, vilket skulle kunna öka polariseringen och inspirera till handlingar som underminerar säkerheten.

Fox & Akbari (2015) menar också att dessa policys då kan utökas till att innefatta begränsningar av islams religiösa praxis och institutioner så som debatten kring hijaben. Förbud mot religiösa uttryck blir på så vis ett ställningstagande mot Islam och har väldigt lite med faktiskt säkerhet att göra. Resultaten i Fox & Akbaris studie stödjer tydligt SOI-argumentet. Religiös diskriminering ökade avsevärt mer mot muslimer än någon annan typ av minoritet, och största delen av denna ökning skedde efter 2001. Säkerhetiseringen av Islam och muslimer i post-9/11-eran har enligt författarna (2015) lett till ökade restriktioner på muslimers religiösa friheter i väst, även om dessa restriktioner inte sannolikt ökar säkerheten. Säkerhetiserings teorin kan alltså förklara hur reaktioner på terrorism kan leda till policys som förvärrar de subjektiva förhållanden som många menar motiverar terrorismen från första början.

2. Teori

2.1. Säkerhetiseringsteori

Barry Buzan, Ole Wæver och Jaap de Wilde presenterar i boken *Security: A New Framework for Analysis* (1998) ett teoretiskt ramverk kallat säkerhetisering. Detta perspektiv, känt som Köpenhamnskolan, breddar säkerhetsbegreppet från att endast omfatta militära aspekter till att inkludera flera andra domäner (Buzan et al. 1998, s. 22). Här är det inte bara det militära som är relevant, utan även andra icke-militära frågor som politik, miljö och samhälle kan vara i fokus (Buzan et al. 1998, s. 1–3). Säkerhetiseringsteorin hävdar att säkerhetisering sker genom en talhandling utförd av politiker för att övertyga allmänheten om att extraordinära åtgärder behövs för att skydda ett referensobjekt (det som ska säkras) (Wæver 1995, s. 7). En framgångsrik säkerhetisering skapar, enligt Wæver, en intersubjektiv förståelse mellan politiker och befolkning (Wæver 1995, s. 4), vilket leder till en gemensam uppfattning om vad som utgör ett säkerhetshot. På detta sätt konstrueras säkerhetsfrågor genom sociala processer (Buzan et al. 1998, s. 204–205). Därför betraktas den huvudsakliga synen på säkerhetshot som socialt konstruerad snarare än objektiv fakta, eftersom hotbilden inte observeras objektivt utan formuleras (Buzan et al. 1998, s. 23). För att säkerhetisering ska lyckas måste den använda en "säkerhetsgrammatik" som tydliggör och framhäver situationens allvar. Hotets natur och

säkerhetsaktörens auktoritet är centrala faktorer i processen. Den som utför talhandlingen behöver ha tillräckligt politiskt eller socialt kapital för att kunna övertyga publiken om nödvändigheten av extraordinära åtgärder. Dessutom underlättas processen om hotet kan kopplas till historiska referenser, vilket gör det lättare för mottagarna att acceptera hotbilden och därigenom möjliggörs en framgångsrik säkerhetisering (Peoples & Vaughan-Williams, 2021). Inom Köpenhamnskolans finns även begreppet "Societal security" som här kommer översättas till samhällssäkerhet. Här kan exempelvis en minoritetsgrupp som anses hota majoritetssamhället säkerhetsiseras. Det är alltså inte den fysiska säkerheten som hotas primärt utan snarare en gruppens kollektiva identitet. Inom samhällssäkerhet talar man inte om individers osäkerhet, även om de är en grupp människor som här ses som referensobjekt i stället för staten (Peoples & Vaughan-Williams, 2021 s.121). Man menar att individer har olika behov och olika hot för varje behov skulle leda till att i princip allt kan bli till en säkerhetsfråga.

2.1.1. Kritik mot säkerhetiseringsteori och samhällssäkerhet

Kritiker menar att identitet inte är något objektivt i sig utan något flytande och således inte kan hotas på det sätt som beskrivs (Peoples & Vaughan-Williams, 2021 s. 125). Buzan och Waever bemöter dock det med att de inte behandlar identitet som något objektivt eller oföränderligt men menar att det ändå måste erkännas, eftersom folk tillskriver sig dessa identiteter som om de vore givna (Peoples & Vaughan-Williams, 2021 s.125).

Samhällssäkerheten så som den presenteras av Köpenhamnskolans liknar även på många sätt teorierna om ontologisk säkerhet och de kan vara svårt att skilja dessa åt. Rita Floyd (2024) har dock i en artikel redogjort för likheterna och skillnaderna mellan dessa och hur vi kan förstå dem i ljuset av varandra. Ontologisk säkerhet handlar enligt Floyd (2024) om individers och grupperns behov av en stabil och förutsägbar identitet för att hantera livets osäkerheter. Ontologisk säkerhet beskrivs som nära kopplad till identitet, vilket gör den relevant för både individer och stater. Samhällssäkerhet rör å andra sidan förmågan hos en grupp eller ett samhälle att bevara sin karaktär eller identitet under förändrade omständigheter och hot. En viktig skillnad mellan ontologisk och samhällssäkerhet är att samhällssäkerhet betonar överlevnad inför hot och säkerhetiseringen av dessa, medan ontologisk säkerhet fokuserar på stabiliteten i identiteten även utan direkta existentiella hot (Floyd 2024). Ontologisk säkerhet söker trygghet genom rutiner och förtroende, medan samhällssäkerhet involverar kollektivets överlevnad och försvar mot externa eller interna hot.

Säkerhetiseringsteorin visar att både fysiska och identitetsbaserade hot kan leda till säkerhetspolitiska åtgärder. När identiteter säkerhetsiseras och den nationella identiteten blir till referensobjekt skapas en process där säkerhetshot konstrueras genom sociala processer, snarare än att det är objektiva fakta. Men medan samhällssäkerhet kretsar kring hot mot en existerande identitet, handlar ontologisk säkerhet om hot som destabiliserar, men inte nödvändigtvis förstör identiteten (Floyd 2024)

2.2. Permanent säkerhet

Dirk Moses tar i sin bok: *The problem of genocide: Permanent security and the language of transgression* (2021) upp fenomenet permanent säkerhet. Begreppet "permanent säkerhet" är en beskrivning av hur säkerhetsåtgärder och politik ofta leder till en kontinuerlig och obestämd nödsituation som rättfärdigar extraordinära åtgärder. Enligt Moses (2021) innebär permanent säkerhet en situation där staten eller styrande institutioner motiverar sina handlingar och politiska åtgärder genom att ständigt framställa vissa hot som akuta och omedelbara, även när så inte nödvändigtvis är fallet. Moses hävdar att denna ständiga

betoning på säkerhet och hot kan leda till en normalisering av undantagstillstånd och extraordinära åtgärder, vilket i en liberal kontext underminerar demokratiska principer och rättsstatens grunder. Det kan skapa en miljö där grundläggande rättigheter och friheter inskränks under förevändningen att skydda befolkningen från dessa påstådda hot. I detta sammanhang blir säkerheten ett självändamål, och åtgärder som annars skulle vara tillfälliga eller exceptionella blir permanenta. Permanent säkerhet handlar enligt Moses (2021) alltså om en form av säkerhetspolitik som inte bara syftar till att hantera konkreta och omedelbara hot, utan som också bibehåller en konstant känsla av osäkerhet och rädsla i samhället. Detta kan användas för att rättfärdiga fortsatt kontroll och övervakning av befolkningen, samt för att vidmakthålla en viss politisk och social ordning. Moses (2021) beskriver hur detta tillvägagångssätt möjliggör för stater att rättfärdiga handlingar som annars skulle betraktas som avskryvbara. Inom teorin för permanent säkerhet har Moses (2021 s. 272–273) identifierat tre element som är av intresse för denna studie. Dessa är något som historiskt tenderat att föregå extra ordinära åtgärder och säkerhetsisering inom ramen för permanent säkerhet oberoende om den är liberal eller icke-liberal.

- Den första är *kollektiv skuld*, vilket möjliggör att ge medlemmar ur en viss etniskt eller religiös grupp skulden för vad andra medlemmar ur samma grupp gjort på någon annan plats. Detta kan även appliceras om det påstådda ”brottet” begåtts för länge sedan under en helt annan tidsperiod. På detta sätt är alla i gruppen föremål för säkerhetsisering och i ett eventuellt krig även legitima mål. Fertila kvinnor är potentiella bärare av fiendesoldater, barn är kommande vuxna och potentiella soldater och äldre är aktiva rådgivare. Detta var något som applicerades i stor skala av européerna på Apache indianerna i Nordamerika, av fransmännen i Nordafrika och på en mängd andra platser.
- Det andra är *förebyggande åtgärder*, vilket innebär att grupper kan bli attackerade inte för vad dem faktiskt gjort, utan för vad dem kan tänkas att göra. Detta kan ske genom att fängsla människor ur en specifik grupp då någon av dem eventuellt kan tänkas vara ett säkerhetsshot mot den aktuella staten.
- Det tredje elementet är *paranoia*. Permanent säkerhet baseras mer på paranoia och överdrivna hotbedömningar av hel grupp än exempelvis en rasistisk syn på en hel folkgrupp som exemplifierades av nazisterna under förintelsen. Moses (2021) menar dock att då den konventionella synen skapat en viss hierarki mellan dessa olika former av övergrepp mot civila så anser vi att den icke politiska, rasbaserade och ideologiska formen vara värre än den som kan motiveras politiskt eller med säkerhetsbaserade argument, och där offren inte är ”helt passiva” utan kanske snarare medlemmar ur en grupp där vissa faktiskt gör motstånd.
Denna syn ignorerar det faktum att båda kategorierna innehåller säkerhetsåtgärder och till och med våld som medvetet riktas mot oskyldiga människor.

Dirk Moses (2021) särskiljer dock det han kallar för liberal permanent säkerhet och icke-liberal permanent säkerhet och det är den liberala versionen som är av relevans för denna studie och dess kontext. Den föregås ofta av mer avancerad retorik och ”rättfärdigande” av kommande säkerhetsåtgärder. Det kan vara i syfte att civilisera, bekämpa barbari, främja mänskliga rättigheter eller sprida demokrati. Syften som för åhöraren skall framstå som ädla och således rättfärdiga de konsekvenser som åtgärderna leder till. Moses (2021 s.492–494)

menar att centralt för den liberala permanenta säkerhetens civiliserings uppdrag står ord som att tolerans, mänskliga rättigheter och antirasism som pelare för vad man säger sig försvara och skydda. Fienden är således ”motståndare” till dessa värderingar och hela den ”civilisera västervärlden”. Man skapar sig på så vis en imperialistisk ideologi understödd av en kulturell överlägsenhet. Moses (2021) beskriver det som ett ”humanitärt melodrama” av goda och onda som licensierar ett ”humanitärt våld” för mänsklighetens bästa. Västvärlden är således enligt Moses (2021) konstruerat som den omhändertagande räddaren av mänskligheten där både offret och förövaren finns utanför den västerländska liberala sfären, det vill säga i det globala syd. Det som upplevs gå emot dessa normer eller ha en annan uppfattning kring dess innebörd är således per definition en säkerhetsrisk. Moses (2021) poängterar även att det i ord som exempelvis ”tolerans” innefattar en del paradoxer vilket är av relevans för denna studie och dess kontext, där en religiös minoritet i en nationalstat porträtteras som ett säkerhetshot. Ordet tolerans är i sig själv en logisk följd av idén och tanken kring nationalstaten och att varje folk har en egen stat. I denna konstruktion är alltså dem som är annorlunda också dem som ska tolereras. De förblir dock på grund utav ordets innebörd utanför den nationella gemenskapen och i bästa fall tolererade. Om de dock utvecklar en egen kollektiv vilja så kan det komma att uppfattas som ett hot och således blir de föremål för säkerhetsisering. Moses poängterar således (2021) att tolerans aldrig inneburit jämlikhet. Tolerans har alltid haft sina gränser och ordet i sig själv indikerar på detta.

2.3. Muslim policy (politique musulmane)

Aria Nakissa (2022) har undersökt det koloniala konceptet ”muslimpolicy” eller ”politique musulmane,” som beskriver hur muslimska befolkningar historiskt har styrts och kontrollerats av kolonialmakter. Även om Nakissas arbete huvudsakligen bygger på empiriska studier, erbjuder det också en teoretisk lins för att analysera hur säkerhetsiseringen av muslimer sker i nutida samhällen. Nakissa (2022) identifierar nämligen centrala mekanismer, så som krav på assimilering och religiös reform, vilka används för att hantera och neutralisera muslimer som framställs som hotande för den rådande ordningen. Detta gör ”muslim policy” relevant för att förstå de säkerhetsiseringsprocesser som svenska muslimer upplever, där religiösa och kulturella uttryck ofta framställs som potentiella hot mot majoritetssamhällets värderingar. Enligt Nakissa (2022) kretsar muslim policy historiskt kring tre överlappande projekt: mänskliga rättigheter, reformering av islam och säkerhet. Kolonialmakter som Storbritannien, Frankrike och Nederländerna betraktade muslimska grupper som potentiella säkerhetshot och utvecklade därför policys baserade på forskning om islam, sharia och jihad – vilka sågs som hinder för framsteg och stabilitet. Genom att dela in muslimer i kategorier som ”goda” och ”dåliga” använde kolonialmakterna assimilation och reform som strategier för att kontrollera muslimska samhällen. ”Goda” muslimer var de som anpassade sig till kolonialmakternas värderingar och accepterade deras styre, medan ”dåliga” muslimer, som höll fast vid ortodoxa eller vad man ansåg vara rebelliska uttryck av islam, undertrycktes. Denna dynamik är fortsatt relevant idag, där muslimer som anammar liberala värderingar ofta uppmuntras, medan de som avviker från dessa värderingar betraktas som säkerhetshot (Nakissa 2022).

Nakissa (2022) menar att liberaler kritiserar vad de anser vara människorättsbrott oavsett om dessa rättfärdigas med religion eller ej, men att de är särskilt kritiska mot förmoderna religiösa traditioner som ofta betraktas som hinder för individuell frihet och jämlikhet. Dessa traditioner värderar sociala band inom äktenskap, familj, religion och gemenskap. För att stärka dessa band föreskriver traditionerna plikter för makar, föräldrar och barn samt

andlighet. De föreskriver också gemensamma praktiker för att upprätthålla en gemensam identitet, vilket ofta kan innebära begränsningar av individuell frihet och jämlikhet. Liberaler betraktar ofta dessa traditionella plikter som överdrivna och människorättskränkande. De prioriterar istället individuell frihet och jämlikhet, även om detta kan leda till upplösningen av sociala band, identitet och andlighet.

Under 1700- och 1800-talets Europa drev liberala tänkare fram reformerade versioner av protestantisk och katolsk kristendom samt judendom, där texter omtolkades för att stödja de normer som ansågs korrekta. Liberaler som Immanuel Kant förespråkade kontinuerlig reform av alla religioner i linje med vad man ansåg vara moraliska framsteg, även om detta ibland krävde påtvingade och inte sällan icke övertygande omtolkningar (Nakissa 2022). Nakissa (2022) menar att denna reformistiska syn hos liberaler är sammanflätad med idéer om framsteg och imperialism. Sedan 1700-talet har liberaler sett historien som en process av materiella och moraliska framsteg, där materiell framgång innebär ökad vetenskaplig kunskap, teknik och ekonomisk produktion, medan moraliska framsteg innebär förbättrade mänskliga rättigheter. Denna kombination kallades tidigare "civilisatoriska framsteg" och benämns idag ofta som "utveckling". Liberalismens syn på mänskliga rättigheter och utveckling har implicit eller explicit indikerat på att västerländska samhällen har nått den högsta nivån av framsteg materiellt och därmed också moraliskt. Därför har man en moralisk skyldighet att sprida detta globalt till grupper som ännu inte anammat dess synsätt. Detta ideologiska ansvar, känt som "the white man's burden," har ofta använts för att rättfärdiga imperialism (Nakissa 2022). Nakissa (2022) argumenterar vidare att denna syn präglade kolonialmakternas styrning av muslimska befolkningar. Genom att upprätta policys för att reformera och kontrollera muslimska samhällen använde de olika strategier för att påverka den muslimska infrastrukturen utan att förstöra den. I stället försökte de kontrollera den för att främja moraliska och religiösa reformer, genom exempelvis skolor moskéer, domstolar och privat donerade institutioner (Waqf).

Sedan 1960-talet har västländer återigen fått stora muslimska befolkningar inom sina gränser, främst genom migration från tidigare kolonier. Postkoloniala beslutsfattare delar många mål och metoder med sina koloniala motsvarigheter, särskilt uppdelningen av muslimer i "goda muslimer," som är mottagliga för liberala värderingar, och "dåliga muslimer," som anses fanatiska. Denna dynamik, som tidigare präglades av militär och administrativ kontroll, har i modern tid översatts till säkerhetspolicys och krav på assimilering. I den postkoloniala eran ser vi enligt Nakissa (2022) liknande mönster som under kolonial tiden, ett tidigt exempel var *Service de Surveillance et de Protection des Indigènes Nord-Africains* i Frankrike. Denna byrå, som inrättades för att övervaka nordafrikanska muslimer, riktade säkerhetsåtgärder mot dem som ansågs vara "dåliga" muslimer, vilket stigmatiserade ortodoxa islamiska uttryck och uppmuntrade reformerade versioner av islam som var mer förenliga med liberala värderingar. Genom detta perspektiv blir krav på assimilering och reform centrala delar av säkerhetseringen, där muslimska religiösa och kulturella praktiker framställs som oförenliga med liberala normer (Nakissa 2022). Assimilering och reform fungerar därmed som strategiska mekanismer för att neutralisera det upplevda hotet från muslimer mot majoritetssamhället, och på så vis säkerställa den nationella identitetens överlevnad. I denna studie används muslim policy som ett analytiskt verktyg för att förstå de processer genom vilka svenska muslimer upplever krav på anpassning. Genom att analysera hur dessa processer påverkar svenska muslimers upplevelser kan vi förstå hur en kolonial logik fortfarande präglar säkerhetseringen av muslimer i dagens samhälle.

3. Metod: Tematisk analys

Då denna studie utgår från ovanända teorier och avser studera en mängd olika respondenters svar kring upplevelser av säkerhetsisering föll valet på att utföra analysen kvalitativt i form av en tematisk analys av de fritextsvar som respondenterna inkommit med. Tematisk analys så som den beskrivs av Braun & Clark (2006) är förvisso en analys som använts inom psykologin men som lämpar sig i flera fält än så, och enligt dem anses vara en fundamental metod för kvalitativ analys. På grund av metoden i sig inte är så pass väldefinierad och specifik i hur den skall appliceras så menar Braun & Clark (2006) att den möjligtvis används oftare än vad man tror, även när forskare inte explicit uttryckt det. Analysmetoden är flexibel och kan tillämpas inom olika epistemologiska och teoretiska ramverk. Analysen används både för att beskriva data i detalj och för att tolka dess bredare meningar och sammanhang. Detta gör att den lämpar sig väl att använda i denna studie. En tematisk analys kan vara induktiv eller deduktiv till sin natur (Braun & Clarke 2006 s.83) och denna studie tar en mer deduktiv ansats då teorin som studien utgår ifrån är mer styrande för kodningen och sedermera de teman som analyseras. Dessa två förhållningsätt måste dock nödvändigtvis inte motsätta sig varandra då exempelvis vissa sub-teman har sin grund i empirin. Braun & Clark (2006) motsätter sig dock inte detta angreppsätt utan de påvisar snarare en öppenhet för olika förhållningsätt inom tematisk analys.

Enligt Braun och Clarke (2006 s.84) kan teman analyseras på olika nivåer av djup: semantisk nivå, som fokuserar på den direkta och ordagranna betydelsen, eller latent nivå, som utforskar underliggande meningar och strukturer. I detta sammanhang ligger fokus mestadels på den semantiska nivån. Utifrån denna grund organiseras och grupperas data i teman, som därefter tolkas, definieras och sätts i relation till varandra för att skapa en mer helhetsorienterad förståelse. Detta utgör sedan en bas för att koppla resultaten till teoribildning, där forskarens tolkningar spelar en central roll (Braun och Clarke, 2006 s.84).

3.1. Datainsamling

Data som används i denna studie samlades in via en enkät som respondenterna ombads att fylla i. En länk till enkäten publicerades i en stor Facebook-grupp för svenska muslimer, men kan även ha skickats vidare av respondenterna själva till personer utanför gruppen. Dessutom har vissa individer med många följare på sociala medier spridit länken vidare, vilket tyder på att den även nått utanför den ursprungliga Facebook-gruppen. Enkäten riktade sig främst till muslimer födda eller uppväxta i Sverige, vilket var en tidig fråga i enkäten (se Bilaga 1). Det kan argumenteras att urvalet påverkas av att enkäten initialt distribuerades inom en specifik Facebook-grupp, vilket kan innebära att människor med liknande åsikter dominerar svaren. Detta är dock svårt att bekräfta eller motbevisa, eftersom respondenterna är anonyma och länken har spridits vidare på olika sätt. Spridningen via andra sociala medier ökar sannolikheten för att enkäten nått en bredare publik.

Om studiens omfattning hade tillåtit det, hade en ytterligare spridning av enkäten kunnat övervägas. Dock ansåg författaren att det nuvarande antalet svar – 1 281 – var tillräckligt för att uppfylla studiens syfte. I inlägget samt under själva frågeformuläret framkommer det att enkäten är avsedd för en studie kring muslimer och säkerhetsisering i Sverige. Deltagarna förväntas således vara helt införstådda kring enkäten samt studiens syfte oberoende om det sett inlägget i Facebook gruppen eller fått länken tilldelad sig via andra kanaler. Värt att notera är också att deltagandet givetvis varit helt frivilligt och ideellt av alla dem som fyllt i enkäten. Då syftet med enkäten samt att den avser en studie kring ämnet tydlig framkommer

är det också således underförstått att informationen kommer bearbetas.

Enkäten är helt anonym och inga personuppgifter eller IP adresser har samlats in. Ingen information som skulle kunna kategoriseras som personuppgifter kommer att presenteras i resultatet av denna studie. Frågorna som ställts i enkäten är blandade och är ibland ja/nej frågor och ibland frågor där respondenten kunnat skriva fri text.

Det är de sistnämnda frågorna som primärt kommer att analyseras i denna kvalitativa studie. All insamlad data kommer även att raderas när studien väl är slutförd.

3.2. Analytiskt ramverk

För att studien ska ha hög reliabilitet beskrivs nedan hur studien är uppbyggd och dess steg från teori till metod. En kvalitativ metod har, som nämnts ovan, alltid ett element av tolkning som ligger hos den som analyserar resultatet. Följs de tillvägagångsätt som presenteras här bör dock resultatet inte skilja sig alltför mycket, oberoende av vem som analyserar det. Data kring muslimers upplevelse av säkerhetsisering har samlats in via en enkät som delats i en stor Facebook grupp för svenska muslimer så som redogjorts för ovan. De svarande har sedan fått fylla i en del frågor kring om de exempelvis upplever sig utpekade i större skala än andra, om denna upplevelse ökat eller minskat och på vilket sätt de upplever att de misstänkliggörs. De har även fått ge exempel i fri text, och det är dessa svar som huvudsakligen analyserats med hjälp av ovanstående metod. I enkäten ingår även frågor som exempelvis berör om de svarande upplever krav på assimilering kring religiösa praktiker, ifall de upplever sig vara likvärdiga medborgare och om de upplever att de har rätt att uppfostra sina barn i enlighet med sin tro (Se bilaga 1). Frågorna är utformade på ett sätt som ämnar upprätthålla en hög validitet genom att undersöka och mäta det som studien avser och som beskrivs i inledningen. Braun och Clarke (2006 s.87–93) beskriver sex grundläggande steg för att genomföra tematisk analys, vilket denna studie i huvudsak har strävat efter att applicera. Dessa görs dock inte nödvändigtvis i strikt ordning, utan i processen kan man röra sig mellan dessa olika steg. Steg ett och två är att bekanta sig med den data man samlat in och börja koda den. Steg tre och fyra är att börja kategorisera dessa i teman och sedan granska dessa. Denna studie utgår så som nämnts ovan från en mer deduktiv tematisk analys och således så har de huvudteman som analyseras sin grund i teorierna som beskrivits. Denna studie baseras, som tidigare nämnts, på en deduktiv tematisk analys där huvudtemana hämtas från de teorier som beskrivits. Subtemana har däremot identifierats mer induktivt utifrån empirin. Processen har inneburit att svaren kodats med olika färger inom de huvudteman som teorin genererat, varefter återkommande mönster i svaren har identifierats. Detta motsvarar det sista steget i en tematisk analys enligt Braun och Clarke (2006).

För att säkerställa just att analysen är transparent och begriplig så har processen genomförts enligt ovannämnda steg. Först har fritextsvaren lästs igenom flera gånger för att identifiera återkommande mönster och nyckelord. Exempelvis framträdde termer som "skuld för andras handlingar", "krav på anpassning", och "utpekande i media" upprepade gånger i svaren. Därefter grupperades dessa nyckelord under preliminära koder, såsom "utpekande" eller "exkluderade". Koderna granskades och samlades under bredare teman som "kollektiv skuld" och "krav på assimilering och reform" för att spegla studiens teoretiska ramverk. Alla kodningsbeslut dokumenterades noggrant, exempelvis på följande sätt:

"Skulle aldrig våga ta på mig slöja för kommer få glåpord efter mig på jobbet eller när jag åker kollektivt. Vill inte sticka ut och bli mobbad eller i värsta fall mördad av någon galning (en tidsfråga innan sådant sker i Sverige)."

Sub-tema: "Klädsel/Exkluderande"

Huvudtema: Assimilering och Reform

Säkerhetsiseringsteorin, utvecklad av Buzan, Wæver och de Wilde (1998), fungerar som ett övergripande ramverk i denna studie. Teorin är central för att förstå de strukturella och diskursiva mekanismer som skapar och upprätthåller bilden av muslimer som ett säkerhetshot. Även om säkerhetsiseringsteorin inte explicit behandlar hur det upplevs att bli säkerhetsiserad, ger den en värdefull teoretisk grund för att förstå hur dessa processer samspelar med svenska muslimers upplevelser. Genom att komplettera säkerhetsiseringsteorin med mer specifika begrepp från teorierna om permanent säkerhet (Moses 2021) och muslim policy (Nakissa 2022), blir det möjligt att analysera både de strukturella och subjektiva aspekterna av säkerhetsisering. Till exempel används säkerhetsiseringsteorin för att belysa den upplevda diskursiva konstruktionen av muslimer som hot, medan begrepp som "kollektiv skuld" och "preventiva åtgärder" som nämns av Moses (2021) hjälper till att konkretisera hur detta upplevs och manifesteras i respondenternas vardag. Dessa två begrepp utgör varsitt huvudtema i analysen. Moses (2021) tar även upp begreppet "paranoia" men detta utgör inte ett eget tema i denna analys. I denna studie har författaren i stället valt att prioritera de begrepp som framkommit som mest framträdande i respondenternas upplevelser, nämligen kollektiv skuld, preventiva åtgärder och krav på assimilering och reform. Paranoia kan således inkluderas i dessa mer bredare teman så som preventiva åtgärder och kollektiv skuld. Paranoida uppfattningar kunde till exempel identifieras i citat som beskrev en känsla en känsla av paranoia, men de berörde i högre grad aspekter av kollektiv skuld, såsom att behöva försvara sig för handlingar begångna av andra:

"Vi får skulden för allt, även saker vi inte har något med att göra."

Detta kodades exempelvis under sub-temat "Utpekande" inom huvudtemat "Kollektiv skuld". Denna prioritering baserades således på en bedömning av empirin som helhet. Medan paranoia kan vara en viktig aspekt av permanent säkerhet, var det andra teman som framträdde mer frekvent och med större nyanser i respondenternas svar.

Detta tillvägagångssätt bidrog därför till att undvika överlappande teman, upprepningar och säkerställde att analysen bibehöll sitt fokus.

Begreppet samhällssäkerhet, som en del av säkerhetsiseringsteorin, belyser hur ett samhälles kollektiva identitet kan framställas som hotad av specifika grupper eller idéer. I linje med detta analyseras assimilering och reform som en del av säkerhetsiseringen av svenska muslimer, där gruppen framställs som ett potentiellt hot mot det svenska majoritetssamhällets normer och värderingar. Nakissas (2022) muslim policy koncept illustrerar hur krav på reform och assimilering historiskt har använts för att hantera muslimer som en avvikande grupp.

Samhällssäkerhet erbjuder en teoretisk förståelse för hur assimilering kopplas till säkerhetsisering genom hotet mot en kollektiv identitet. Muslim policy, å andra sidan, ger en historisk kontext, men även en teoretisk lins för hur liknande krav har formulerats och tillämpats i olika samhällen. Tillsammans bidrar dessa perspektiv till en fördjupad förståelse

av hur krav på assimilering kan användas som ett säkerhetspolitiskt verktyg i Sverige och utgör således det tredje huvudtemat för analysen.

Kollektiv skuld

Preventiva åtgärder

Assimilering och Reform

3.3. Begränsningar

Användningen av kvalitativa metoder är inte utan utmaningar och har ofta kritiserats, särskilt från positivistisk riktning för att vara oexakt och starkt beroende av forskarens subjektiva tolkningar. En viktig fråga att ställa är hur man förhåller sig till data och det narrativ som utvecklas: tolkar vi data så objektivt som möjligt, eller anpassar vi data till vårt narrativ och riskerar därigenom att skapa en självuppfyllande profetia? Trots forskarens ambition att närma sig studieobjektet med ett öppet sinne och att överväga alternativa förklaringar vid analys av kvalitativa data, är det ofrånkomligt att tolkningarna färgas av forskarens personliga perspektiv och värderingar. I detta sammanhang blir tolkningen mer knuten till forskarens egen förståelse och identitet än till helt objektiva slutsatser (Denscombe 2009).

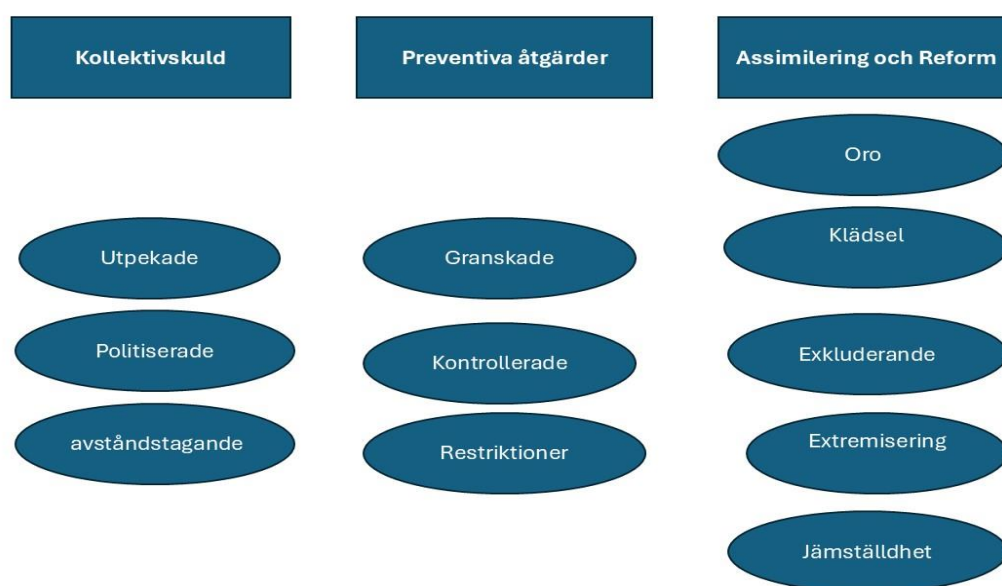
Det är därför viktigt med reflexivitet i analysen och att vara medveten om i vilken roll, vilken förförståelse och med vilka värderingar man nämner sig ämnet. Detta gäller inte bara i analysdelen men även när data samlas in. Författaren till denna studie är själv svensk muslim vilket ger en annan ingång till ämnet. Detta skulle kunna argumenteras vara något som påverkar objektiviteten men också något som kan ge mer förståelse för resultatet och mer djup till analysen. Braun & Clarke (2006 s.95) menar att kvalitativ forskning ibland kritiserar av forskare utanför fältet för att uppfattas som otydlig eller ovetenskaplig. Vissa forskare ser kvalitativ forskning som "flummig" eller inte "riktig" forskning. Även om kvalitativa metoder inte kan bedömas med samma kriterier som kvantitativa metoder, erbjuder de ändå analytiska tillvägagångssätt som kräver rigorös tillämpning. Det finns dessutom etablerade riktlinjer för att genomföra kvalitativ forskning på ett korrekt sätt, både vad gäller datainsamling och analys (Braun & Clarke 2006 s. 95). Braun och Clarke (2006 s. 94–95) lyfter även fram flera utmaningar som kan uppstå vid användning av tematisk analys.

- Empirin riskerar att endast parafraseras snarare än att analyseras.
- Brister i analysen kan leda till att det studerade fenomenets sammanhang beskrivs ytligt.
- Otillräcklig koppling mellan analys, resultat och teori kan resultera i låg trovärdighet för studien.

Då denna analys har ett mer deduktivt förhållningsätt än induktivt så har teman så som angetts ovan formats ur teorin. Analysen är således nära sammanflätad med teorin.

4. Resultat och Analys

Denna studie bygger på en undersökning bland svenska muslimer där 1281 personer deltagit. Värt att notera är att av de tillfrågade var 88% antingen födda eller uppväxta i Sverige, vilket innebär att de bör betrakta sig själva och ses på av andra som svenskar. Uppemot 70% hade någon form av eftergymnasial utbildning på kandidat, mastersnivå, doktorsnivå alternativt eftergymnasial yrkesutbildning, vilket även det tyder på att det är individer som bör anses vara integrerade i samhället. Undersökningen delades upp i två delar, där den första fokuserade mer på säkerhet och den andra mer på assimilering och krav på reform. Svaren som framkom stämmer till stor del med hypotesen om att muslimer i Sverige känner sig misstänkliggjorda.

Resultatet från insamlad data kommer att presenteras utifrån de huvudteman (rektanglar) och sub-teman som syns på bilden ovan. Värt att notera är att många av svaren som presenteras i studien under ett visst tema lika gärna skulle kunna presenteras under ett annat tema då de kan beskriva flera olika saker. Detta då många av dessa sub-teman hänger ihop och upplevelserna inte är oberoende av varandra.

4.1. Kollektiv skuld

Detta tema fokuserar på upplevelsen av att pekas ut som ett kollektiv. Detta kan ske genom att få skulden och utsättas för eventuella konsekvenser för vad någon annan gjort, eller behöva ta avstånd från en annan individ eller andra individers handlingar.

a) Utpekade

Enkäten visade att nästan 90% av deltagarna som deltog i denna undersökning upplever att muslimer som kollektivt ges skulden för vad individer som tillskriver sig islam kan ha begått. Ungefär lika många anger att de upplever att de misstänkliggörs i större skala än andra människor i samhället. Ungefär två tredjedelar av de tillfrågade uppger att de tror att de misstänkliggörs specifikt på grund av sin religion.

Många svar indikerar på samma typ av utpekande i media eller den allmänna diskursen kring

muslimer, exempelvis:

”Terrorism förknippas med islam under skuggan av namnet islamism eller jihadism när de i själva verket menar islam”

”Väldigt tydligt hur media rapporterar om muslimer på negativt sätt.”

”Alla samhällsproblem kopplas till islam och invandrare. Många fördomar om oss muslimer”

Känslan av utanförskap och av att känna sig utpekad beskrivs genomgående i respondenternas svar och det tenderar att upplevas i olika sammanhang:

”Jag upplever att jag misstänkliggörs i alla möjliga sammanhang; som förälder, medborgare, granne, anställd och som person på gatan”

”Är man i en butik eller område där något är mer kostsamt eller high-end så får man blickar. Man får micro-aggressioner riktat till sig såsom folk som säger ord som ”usch” i förbifarten, slår i en med axeln, kollar på en med avsmak och frågar hånande ”är det inte varmt i det där?” (Alltså hijab och abaya)”

Känslan av att vara utpekad eller ”skyldig” så som praktiserande muslim återspeglar det som Nakissa (2022) beskriver beträffande religiösa attribut. Detta när är religiösa ortodoxa uttryck (som hijab) blir något som misstänkliggörs, symboliserar ett motstånd mot den liberala ordningen och således blir till ett potentiellt säkerhetshot, något som flertalet respondenter verkar känna av. En respondent sammanfattar känslan av att vara utpekade på ett kortfattat och konkret sätt:

”Jag upplever det som att vi är skyldiga tills vi bevisat motsatsen”

b) Politiserade

Detta sub-tema kunde identifieras i flertalet svar som gav uttryck för att muslimers handlingar ofta upplevs att ses som en del av något större och att politiker upplevs sträva efter att vinna politiska poäng på svenska muslimers bekostnad. Att säkerhetsiseras kan inom säkerhetsiseringsterorin handla om att något rör sig från det öppna politiska rummet till det mer slutna (Peoples & Vaughan-Williams, 2021). Det är dock de facto fortfarande en politisk fråga, om än med en betoning på just säkerhet och mindre insyn.

Exempel på detta är följande svar:

”Allt muslimer gör överdrivs och politiseras för att driva igenom islamfientlig politik. En muslimsk lärare i en muslimsk skola gör ett fel, leder till att muslimska skolan stängs ned. En icke muslimsk rektor i en icke muslimsk skola gör fel och inget händer med skolan och det kanske inte händer något med honom heller.”

”Kolla på nyheterna, varje gång något hemskt händer så svartmålar de hela islam och dess följare. Muslimer si muslimer så, det slutar liksom aldrig. Om en svensk eller kristen person gör något är det pga. ”psykiska skäl” och det påverkar inte resten men så fort EN muslim gör något fel så är han helt plötsligt en IS terrorist och hela muslimska befolkningen får sota för det misstag som EN person har gjort”

Värt att notera här är att många respondenter själva särskiljer på muslimer och svenskar, detta trots att den absoluta majoriteten av deltagarna är födda i Sverige. Respondenterna beskriver en upplevelse som även verkar gå hand i hand med det Tavkhelidzes (2021) studie kring bilden av muslimer i väst poängterar. En andrafiering av ett folk som i sig underlättar att säkerhetsisera samma grupp. För att en säkerhetsisering ska vara lyckad bör det enligt säkerhetsiseringsteorin (Peoples & Vaughan-Williams, 2021) finnas historiska konnotationer till dem man ämnar att säkerhetsisera som förstärker hotet. Tavkhelidze (2021) menar att utpekandet av muslimer inte är ett nytt fenomen utan funnits med under en längre tid vilket möjligtvis tenderar att stärka känslan av att vara utpekade av politiker och media. Detta gör det eventuellt även lättare för politiker och media att peka ut muslimer som ett hot. Detta görs genom en talhandling som skapar en intersubjektiv förståelse mellan politiker och befolkning. Genom att konstant projicera en bild av att muslimer som kollektiv utgör en fara eller har potentiellt farliga praktiker, verkar det på svaren som att svenska muslimer själva känner en press att säkerställa att så inte är fallet. Då många upplevelser handlar om händelser där man pekats ut av privat personer på gatan eller liknande, och inte alltid nödvändigtvis av myndigheter, så kan det också förstås inom ramen för den nämnda talhandlingen och bilden som skapas mellan säkerhetsisingsaktörer (politiker/media) och mottagare (befolkningen). En annan respondent beskriver det på följande sätt:

”Den aktiva propagandan och desinformation som media och vår regering sprider gör att vi konstant står i centrum av problem, hat och missförstånd. Vi får ta alla konsekvenser och blir aldrig bemötta som en individ främst utan ska skydda oss från alla anklagelser.”

Att just bemötas som ett kollektiv och aldrig som individer är en central del i den permanenta säkerhets teorin som Moses (2021) beskriver och denna upplevelse var återkommande i svaren som analyserades.

c) Avståndstagande

Nakissa (2022) beskriver hur muslimer under kolonialt styre delades upp i ”goda och dåliga” muslimer och att postkoloniala beslutsfattare många gånger ärvt detta förhållningsätt. Detta gör i sin tur att muslimer kan uppleva ett konstant krav att visa att de inte är extrema eller utgör någon fara. Detta trots att de inte själva misstänkts för något konkret utan snarare i förebyggande syfte då att kategoriseras som ”dålig” muslim och benägen till fanatism kommer med konsekvenser.

Respondenter beskriver det på följande sätt:

”I media får hela den muslimska befolkningen skulden för vad vissa individer gör. Jag själv känner konstant ett behov att bevisa för andra runtomkring att deras stereotyper och islamofobiska fördomar inte stämmer.”

”Konstiga frågor från kollegor, känns som att jag alltid måste ta avstånd från händelser som jag inte har något alls med att göra”

”Förväntan om att man ska kommentera eller ens ha en åsikt om till exempel terrordåd. Ibland även förväntan att kunna förklara det.”

Sammantaget beskriver många att de känner sig ut-tittade av människor på gatan, frågade om händelser som de inte har något att göra med men förväntar sig ge svar på samt utpekade som något främmande och farligt av politiker och massmedia.

Känslan av att behöva ta avstånd och förklara sig kan givetvis vara något en person själv, på eget bevåg känner sig behöva göra. Men att känslan av att behöva göra det är så pass utbredd indikerar på att det snarare är en extern faktor som orsakar denna känsla. Så som att tillhöra ett kollektiv som säkerhetiserats som Moses (2021) beskriver.

4.2. Preventiva åtgärder

Detta tema fokuserar på åtgärder som tas i preventivt syfte, alltså inte där någon konkret misstanke om något förefaller. Åtgärderna tas i huvudsak mot individer pga. att de tillhör en viss grupp som misstänkliggörs. Detta sker dock inte enbart när någon av dem eventuellt har gjort något men åtgärder tas också kring handlingar man anser dem potentiellt kapabla till (Moses 2021). Dessa åtgärder kan även vara "paranoida" till sin natur (Moses 2021 s. 273) och totalt sakna grund, men ändå accepteras av allmänheten då gruppen som åtgärderna tas emot, på ett "lyckat" sätt redan säkerhetiserats. Då säkerhetsfrågor enligt Buzan et al (1998) konstrueras genom sociala processer så innebär det att den påstådda faran som muslimer i vissa fall målas upp att utgöra inte nödvändigtvis är objektiv utan snarare kan vara socialt konstruerad. Flertalet respondenter beskriver hur de exempelvis upplever att de pekats ut som en slags inre fiende som bör hållas under uppsikt:

"Många muslimer känner att de ständigt måste bevisa sin lojalitet och fredlighet, eftersom det finns en utbredd stereotyp om att islam är kopplat till extremism. Detta leder ofta till en känsla av att vara under ständig granskning och att behöva motbevisa fördomar i både offentliga och privata sammanhang"

Fox & Akbari (2015) beskriver just hur västerländska demokratier efter 9/11 implementerade flertalet åtgärder för att lättare kunna bevaka och kontrollera sina muslimska minoriteter. Dessa åtgärder antydde enligt Fox & Akbari (2015) på att det fanns inre fiender som hotade säkerheten vilket då kräver en bevakning av dessa grupper och åtgärder för att förebygga eventuella hot. Det är möjligt att många svenska muslimer verkar uppleva detta direkt eller indirekt och således känner en press att undkomma eventuella åtgärder.

Bland dem tillfrågade svarade ungefär 30% att de anser att preventiva åtgärder tas mot dem som grupp och lika många svarade nej. Den största delen svarade dock att de inte vet. Detta kan ha att göra med att frågan är något svår att förstå för den oinvidige, men även att preventiva åtgärder i vissa fall kan vara svåra att urskilja.

a) Kontrollerade/Granskade

Detta sub-tema berör känslan av att ständigt känna sig granskad vilket kan vara en upplevelse av åtgärder som kanske inte är lika direkta. Kontrollerad syftar dock till faktiska åtgärder eller frågor som avser att säkerställa att personen i fråga inte utgör något hot. I vissa fall kan det vara svårt att särskilja dessa två sub-teman var på de presenteras tillsammans.

Vad som framkommer tydligt i svaren är att muslimer med tydliga muslimska attribut uttrycker att dem granskas och kontrolleras i mycket högre grad än andra, så som vid flygplatser eller i affärer:

”Blir ofta stoppad i säkerhetskontroll på exempelvis flygplatsen. Så var det inte innan jag blev muslim.”

”Jag blir ofta övervakad när jag går i affärer oavsett om det är i Ica eller Lindex. Vid vissa tillfällen har jag till och med blivit stoppad och anklagad för snatteri/stöld på inga som helst grunder. Jag fick tömma min påse och stå och skämmas inför andra kunder.”

”Kan bli stoppad av polis där de frågar om jag ska till moskén osv.”

Dessa typer av kontroller är återkommande i respondenternas svar. Om detta är resultaten av en medveten policy av butiker, flygplatser och andra instanser, eller ett resultat av privata personers paranoida bild av muslimer är svårt att avgöra. Men svaren indikerar på att upplevelsen är utbredd och närmast systematisk. Ett annat återkommande fenomen är frågor som respondenter fått vid arbetsintervjuer för vissa typer av tjänster:

”Jag förväntas förklara varför jag är religiös och vad det innebär med att vara religiös och be på exempelvis säkerhetsintervjuer. Jag kan inte med klarhet säga att jag misstänkliggörs, dock hamnar man i en försvarsposition där att vara en religiös muslim förväntas förklaras till om jag är religiös på ”rätt sätt”.

”Fått frågor om samröre med moskéer vid intervjuer om väktartjänster, om jag följer en ”sund” tolkning av religionen och om jag är en ”skön” muslim.”

Dessa svar indikerar på det som även togs upp under föregående tema kring Nakissas (2022) teori om muslim policy och uppdelningen mellan ”goda och onda” muslimer. Flertalet svar uppger att de kontrollerats och tillfrågats om de så som nämns här ovan är ”sköna” muslimer eller religiösa på ”rätt sätt”. Vad en skön muslim eller någon som praktiserar på rätt sätt är enligt de som frågat framkommer ej. Men det Nakissa (2022) hävdar är det en god muslim är någon som accepterar liberala normer och lämnat större delen av de ortodoxa traditioner som finns inom islam. En dålig muslim är då motsatsen till detta, och på grund av det potentiellt fanatisk med rebelliska tendenser. Vad som stärker denna analys ytterligare är de svar som faktiskt explicit hävdar att de inte fått arbete med hänvisning till deras religion eller fall där man blivit uppsagd med samma argument.

”Jag och många andra har förlorat vår väktarlicens och jobb på grund av att vi anses vara en fara för riket.

”Jag personligen blev sparkad från mitt jobb efter en säkerhetsprövning. De hade sett att jag följer islam.nu och påstått jag kan vara en säkerhetsfara på grund av det”².

Preventiva åtgärder genom att kontrollera om muslimer är lojala, följer ”rätt förståelse” av islam eller exempelvis uppfostrar sina barn i enlighet med rätt normer verkar vara något som många svenska muslimer har personliga erfarenheter av.

På frågan om man upplever att man kan uppfostra sina barn i enlighet med sin religion så svarar närmare 80% av de tillfrågade med barn att detta är svårt då de bland annat upplever sig granskade och pressade att anpassa sig till rådande normer.

Många respondenter tar även upp att exempelvis lagar kring hedersbrott utvidgats och tenderar att rikta in sig mot muslimers praktiker specifikt. Många uppger även att de upplever

² Islam.nu är en av Sveriges största hemsidor med islamiskt utbildningsmaterial

att de ständigt misstänks för att utföra brottet eller vara utsatta för det och att det inte heller hjälper när man förklarar att så inte är fallet:

”På arbetsplatsen upplever jag att folket känns mer misstänksamma när det kommer till vad jag har för värderingar. Det känns som att en del ”testar” om deras misstanke stämmer genom att ställa konstiga frågor. Och även om mina värderingar skulle vara i linje med deras i ett visst ämne (tex att hedersförtryck är fel) så känns det inte som de köper det. Som att jag egentligen har en annan syn eller inte säger hela sanningen.”

På frågan om hur man bemöts i samhället svarar även en respondent att:

”Att jag inte kan tänka själv och för mig själv för att jag är muslimsk beslöjad kvinna. Att jag är förtryckt och är i hedersrelaterat sammanhang och därför kommer antingen inte kunna ta beslut själv eller att jag kommer vilja fortsätta upprätthålla samma ” ordning”. ”

Nakissa (2022) menar att kolonialmakterna införde lagar för att reformera sina muslimska subjekt och att detta är något som samma regeringar fortsatt med under den postkoloniala eran. Dessa lagar riktar sig specifikt mot muslimer och behöver inte alls ha med säkerhet att göra. Ingen av dem tillfrågade i denna studie argumenterar exempelvis för att de ska ha rätten att begå ”hedersvåld” utan snarare att begreppet används kring praktiker som inte nödvändigtvis bör falla under den benämningen.

b) Restriktioner

Detta kan innebära sociala restriktioner som oftast är subjektiva men ändå begränsar personen i dennes vardagliga liv. Men även rent juridiska restriktioner så som att skolor stängs ner, att människor fängslas eller får sina bankkonton frysta.

Ett återkommande svar bland respondenterna har varit hur muslimska verksamheter stängs ner med vad som upplevs som grundlösa skäl.

I de fall föreningar, moskéer etcetera inte stängts ner så har vissa fått problem med exempelvis bankkonton, så som en respondent beskriver:

”Man begränsar moskéer genom att försvåra för dem att ta emot donationer, till exempel stänga moskéns bankkonto”

En mängd svar tar upp stängningarna av muslimska friskolor som exempel då det drabbat väldigt många muslimers barn direkt. En respondent skriver att:

”Skolinspektionens stängningar av muslimska friskolor där säpo-varningar används som exempel. Flera skolor med muslimska huvudmän har stängts ner baserat på diffusa varningar om att ha smittats av extremister/islamister. Att det skett i preventivt syfte av myndigheter är extra tydligt när efter överklagan att förvaltningsrätt tydligt klargjort att sådana stängningar skett utan tillräcklig grund.”

”Man stänger skolor med ”anledningen” att barn radikaliserar”

Radikalisering och extremism är återkommande ord trots att dess definitioner är oklara.

Att via säkerhetstjänsten stänga ner verksamheter med hänvisning till dessa begrepp upplevs således som väldigt rättsosäkert av många. Menar man att muslimer begått våldsbrott så kan man ju så som Fox & Akbari (2015) argumenterar faktiskt använda existerande lagstiftning i

domstol. När anklagelserna och således blir av mer normativ karaktär kan det i själva verket vara så som nämnts ovan, att frågor om värderingar förflyttas från de offentliga och in till säkerhetsrummet, vilket leder till att transparensen försvinner. En del respondenter ger även uttryck för att de inte tror att dessa åtgärder hade kunnat utföras mot en annan minoritet på samma sätt. Om så är fallet så är det resultatet av en ”lyckad” säkerhetsisering genom den talhandling som förekommit under en längre tid. En respondent säger:

”För de som förnekar, be de googla svenska nyheter där islam och muslimer nämns, byt ut orden mot judendom och judar”

”De säger vi har religionsfrihet men i verkligheten är det alla religioner förutom islam som de menar. Kristna, judar etc får ha ”religiösa” skolor och men så fort muslimer vill göra samma sak så ”indoktrinerar/terroriserar” vi våra barn”

Enkätens svar stärks av det faktum att nästan samtliga friskolor med muslimsk profil stängts ner de senaste åren och där de flesta fått göra det med hänvisning till Säpo och skäl så som ”risk för radikaliserings” eller att ”barn kan radikaliseras” (Aftonbladet 2024).

Även om man inte drabbats av det personligen så tar en hel del även upp häktningen av imamer med hjälp av hemlig bevisföring som något som oroar dem. Flera uppger en rädsla kring hur lätt det är att pekats ut som terrorist sympatisör på grund av orsakerna till fängslandet av imamerna, stängningarna av friskolor etc. Denna rädsla för juridiska restriktioner som baseras på hemliga bevis eller Säpo yttranden tenderar att vara utbredd bland svenska muslimer och liknande exempel tas upp i flera svar. En respondent som bott i Sverige länge uppger att:

”Har inte fått medborgarskap pga. yttrandet från Säpo. Har aldrig gjort eller varit radikal osv men men..”

Många svar handlar också om religiös klädsel och de lagförslag som kommit kring att förbjuda framför allt slöjan i olika sammanhang:

”Inom politiken läggs motioner fram om bland annat muslimsk klädsel, som inom sjukvården.”

”Förbud av slöja. Ingen bön på arbetsplats (även om man ha rast).”

”Förskolor och skolor stängs ned. Hijab på arbetsplatser är alltid aktuellt. Mer kontroll av soc på muslimska hem. Smutskastning av muslimska gestalter i samhället. Man försöker försvaga den muslimska identiteten.”

Genom att ständigt attackera symboler för muslimskt liv så som klädsel, bön och liknande samt stänga ner skolor för muslimska barn kan ett argument göras för att man aktivt vill sprida sina normer till den muslimska minoriteten. Liberala länder har enligt Nakissa (2022) en historia av att försöka sprida ”utveckling” och ibland även uppleva sig ha en moralisk skyldighet att göra så. Går detta inte att genomföra enbart genom fredligt missionerande så är nästa steg många gånger juridiska åtgärder. Moses (2021) argumenterar också för att liberal permanent säkerhet ofta har omgärdats av en retorik där ädla mål som att civilisera, sprida mänskliga rättigheter och demokrati tar stor plats. Svenska muslimers upplevelse av att man försöker försvaga den muslimska identiteten genom dessa policys är utbredd. Detta då över hälften av dem tillfrågade i studien uppger att de känner sig uppmanade och pressade att göra avkall på en eller flera muslimska praktiker. Denna press kan upplevas komma från

myndigheter, politiker, skolan eller på arbetsplatser. Nakissa (2022) argumenterar att ju mer muslimer motsatt sig dessa påtryckningar ju mer auktoritära blir metoderna. Även detta går att urskilja från respondenterna svar där 85% uppger att känslan av att misstänkliggöras har ökat de senaste fem-tio åren.

4.3. Assimilering och Reform

”Jag känner mig inte bekväm med att vara muslim i Sverige då jag har en känsla av att muslimer inte är accepterade i det svenska samhället”

Detta är det tema där flest svar kunnat analyseras. En stor majoritet av dem tillfrågade uppger att liberala termer så som mänskliga rättigheter, individuell frihet och liknande används mot muslimer som grupp snarare än för dem.

Över 60% av de tillfrågade i denna studie uppger att de överväger att flytta ifrån Sverige vilket ger en fingervisning hur utbredd upplevelsen av att inte passa in är.

a) Oro

Detta kan handla om oro kring att misstänkliggöras för saker man ej begått, oro kring att inte kunna uppfostra sina barn så som man önskar, att kunna leva sitt liv fritt i enlighet med sin religion eller rädsla för våld och repressalier. Nästan hälften av studiens deltagare svarar att de upplevt våld eller hot kopplat till att de är muslimer när de rör sig ute i samhället.

”Blivit anklagad och hotad på grund av att jag konverterat till islam”

”Skulle aldrig våga ta på mig slöja för kommer få glåpord efter mig på jobbet eller när jag åker kollektivt. Vill inte sticka ut och bli mobbad eller i värsta fall mördad av någon galning (en tidsfråga innan sådant sker i Sverige).”³

”Förr var det inte så vanligt att folk var otrevliga eller visade hat öppet. Jag har hört folk säga jävla muslim och åk hem till ditt hemland. Småtrevliga gester som att säga hej till en främling är inte som förr, nu vågar jag inte hälsa på främlingar på samma sätt som jag gjorde för 15 år sedan.”

En upplevelse av eskalering senaste åren kan identifieras, detta kan kopplas till säkerhetiseringsprocessen som förklarats ovan. INSAN (2018) beskriver även muslimska böneplatsers utsatthet och även detta är återkommande i svaren:

”Ingen skyddar våra böneställen vid hatbrott.”

Respondenterna beskriver även här en oro kring att de inte kan leva ett fritt liv i enlighet med sina religiösa värderingar utan att vara oroliga. En oro att visa sin religion öppet i offentliga sammanhang är också påtaglig i de analyserade svaren. Även en oro att börja visa sin religiösa identitet öppet bland dem som inte ännu gör det kan identifieras. Även om antagonismen som svenska muslimer oroar sig för mestadels kommer från människor ute på gatan så verkar många respondenter härleda det till politikerns och medias retorik vars roll i

³ Vid tidpunkten av denna analys har en muslimsk beslöjad kvinna nyligen blivit mördad av en okänd man på gatan i Stockholm. Motiv och orsak är dock ännu oklart vid författandet av denna studie.

utmålandet av en grupp som ett säkerhetshot förklarats ovan.

”Jag måste alltid vara försiktig eftersom jag har trauma sen tidigare då jag blev påhoppad av en man som var islamofob i tunnelbanan, även då trodde folk att jag hade gjort någonting för han ska bete sig på det där sättet”

”Jag måste tänka mig för innan jag rör mig fritt i alla områden för att minimera risken för hat, hot och våld. Politiker är öppet islamofobiska och pratar om muslimer som en främmande grupp vilket ytterligare spär på känslan av utanförskap och otrygghet i landet jag är född i. Människor främst på nätet samt politiker har en jargong som signalerar att man inte kan vara muslim och svensk samtidigt”

Återkommande är den upplevda konflikten mellan att vara muslim och svensk. Många svenska muslimer verkar uppleva att de inte är inkluderade i den svenska nationella identiteten. Att säkerhetsisera identitet har så som Floyd (2024) nämner sin grund i ontologisk (o)säkerhet. Ontologisk säkerhet kan förklara varför individer stödjer säkerhetsisering, då ett hot mot en kollektiv identitet i stället för ett faktiskt fysiskt hot, såsom ett hot mot gruppens nationella identitet, även kan hota individens självuppfattning och leda till känslor av osäkerhet. För att översätta Floyds (2024) exempel till denna svenska kontext kan sägas att ett hot mot en kollektiv identitet (svenskhet exempelvis) på grund av högre antal muslimer med nya/annorlunda normer och förändrad demografi inte bara påverkar kollektivet, utan även individers självidentitet. Precis som med vilken annan identitet som helst, så följer det med ”att vara svensk” en uppsättning rutiner och berättelser som är avgörande för individer som identifierar sig som svenskar. Därför skulle en förlust av eller en betydande minskning av dessa rutiner leda till känslor av ångest. Rädslan i att förlora sin ontologiska säkerhet motiverar då individer att involvera sig i säkerhetsisering (gällande identitet).

Säkerhetsiseringen lyckas dock bara om tillräckligt många människor accepterar budskapet vilket i detta fall innebär att tillräckligt många individer anser sin svenskhet hotad. När man attackerar normer, värderingar och muslimska uttryck mer än vad man kommer med konkreta anklagelser om eventuella faktiska hot mot den fysiska säkerheten, så är ovanstående analys sannolik. Man kan alltså peka mot terrorhotet som ett hot mot sin fysiska säkerhet men i själva verket kan det vara den nationella identiteten som är i fara och förändringar i samhället som upplevs vara det riktiga hotet. Tal om fysiska hot kan i sådant fall förstås som en maskering av den egentliga oron. Analysen av dessa teman pekar åt detta håll då mycket av åtgärderna, kommentarerna och oron svenska muslimer upplever enligt studien är mestadels av normativ karaktär, men sammankopplas med säkerhet.

b) Klädsel/Exkluderande

Dessa två sub-teman presenteras tillsammans då klädsel är något som särskiljer framför allt muslimska kvinnor och får dem att uppleva att de exkluderas ur samhället.

Men även andra upplevelser av exkludering är påtagliga i respondenternas svar.

De respondenter som levtt ett liv som icke-muslimer och sedan konverterat har genom sin konversion färdats från att ha en identitet och status till en annan. För dessa konvertiter verkar upplevelsen av exkludering vara som starkast. Detta tyder också på att det inte är en fråga om säkerhetsisering av migranter så som diskuterats i inledningen.

”Jag har varit en likvärdig medborgare innan jag konverterade till islam och skillnaden är påtaglig, framför allt efter att jag förändrade min klädsel”

”Blickar. För när jag såg ut som helst kunde jag gå ut som ingenting, nu som muslim med hijab får man så mycket onda blickar riktade mot en”

Jag måste hela tiden ”vara på min vakt” som kvinna med hijab, märker det främst när jag reser bort då jag verkligen kan koppla av och vara mig själv. Här måste jag hela tiden vara beredd på folk som skriker, jagar en eller att man själv behöver anpassa sig för att inte verka ”misstänkt”.

”Det snackas om förtryck mycket när det kommer till muslimska kvinnan men sanningen är den att förtrycket kommer från deras håll. Jag har lika mycket rätt till att täcka mig så som vilken kvinna som helst får gå lättklädd.”

”Jag känner mig inte respekterad och en i mängden. Varje gång jag går ut så kollar de konstigt på mig för att jag täcker mig. Ena sekunden är det ”man får klä sig hur man vill” och andra sekunden är det ”varför har du på dig det där vi bor i Sverige”. Alltså ibland så skrattar jag för mig själv för hur löjliga de här och vilken dubbelmoral de har. Det här är mitt land lika mycket som det är deras”

Svaren tyder på att primärt kvinnor som valt att täcka sig ses på med stor skepsis och möter mycket motstånd ute i samhället. Många muslimska kvinnor verkar uppleva en slags dubbelmoral där de upplever att de förtrycks av samma människor som säger sig vilja befria dem. Nakissa (2022) talar om ”white mans burden” och hur denna iver att ”civilisera” andra lätt går över styr. Upplevelsen hos svenska muslimer verkar i stället peka mot en känsla av att dessa åtgärder avser att ytterligare exkludera och segregera dem.

”Dom vill bli av med alla muslimer så snabbt som möjligt genom att inte inkludera oss i samhället. Exempelvis inte låta oss kvinnor ha slöja i vissa yrken och sammanhang.”

”Jag är kvinnlig konvertit. Jag har växt upp med privilegierna av att vara ”svensk” i det ”kristet” präglade samhället vi lever i. Efter jag konverterade har jag upplevt skillnaderna av att praktisera islam i samma samhälle. Ett samhälle som jag förr trodde hade religionsfrihet men som i själva verket har ”religionsacceptans för samexistens”. Jag vill fira islamska högtider, be mina böner, bära hijab och leva som muslim. Utrymmet för att göra detta är begränsat. Samhället är inte anpassat för olikheterna som kommer med religionen.”

Moses (2021) menar att tolerans mot minoritetsgrupper inte är tillräckligt och att den typen av retorik per definition pekar mot att den tolererade inte är av samma status som de som tolererar. Således blir de i bästa fall tolererade och om de utvecklar en egen kollektiv vilja blir de i stället uppfattade som ett hot mot den nationella gemenskapen och bes då assimilera sig eller ”åka hem” (Moses 2021). Svaren i denna studie tyder på att detta är en upplevelse som är utbredd.

”Det känns som om vår kritik gentemot samhället ses som om vi försöker underminera Sverige eller att vårt aktiva deltagande görs i syfte av att infiltrera”

”Vad vi än säger upplevs som gnäll och att vi klagat hela tiden och vi bör flytta tillbaka till våra hemländer när många av oss är födda här och endast har svenska/ engelska som språk.”

c) Extremisering

Så som tidigare nämnts är ord som extrem och vad som är extremt är väldigt svår-definerat och beror mycket på kontexten. Detta är ändå ett uttryck som används ofta tillsammans med ord som ”radikalisering” och ”våldsbejakande” så som INSANS rapporter nämner (2019). Enligt Ranstorp och Dos Santos (2009) kan tecken på radikaliseringsprocesser vara så basala saker som förändringar i yttre attribut (t ex klädsel och skägg), resa till länder i Mellanöstern eller i Nordafrika under längre perioder med ”diffusa” syften, titta på nyheter från utländska TV-kanaler eller att träna kampsport, speciellt i kombination med varandra. När tecken på radikaliseringsprocesser blir så brett är det inte svårt att förstå upplevelsen bland svenska muslimer att misstänkas för att vara extrema då semesterval, klädsel, nyhetskanaler och träningsformer är källor för eventuell misstanke.

”När jag jobbade och bad mina böner ansåg mina kollegor att jag var för extrem”

”Att radikaliseringsprocesser ses som enkla handlingar inom islam såsom att hålla vid sin bön eller vilja äta halal-slaktad mat”

Nakissa (2022) menar att i postkolonial tid har kriget mot terrorismen främjat ett system där muslimer per automatik anses benägna till radikalism som hindrar deras acceptans av liberala normer. Detta menar Nakissa (2022) är tillräckligt för att ses som ett säkerhetsshot. Att driva muslimer till att omfamna liberala värderingar och en reformerad islam är således precis som under kolonialtiden ett mål i sig enligt Nakissa (2022). Inte enbart att förhindra våld och eventuella attacker.

”Medan andras religionsutövning ses som andlig ses min som politisk”

Svaren rymmer bredare upplevelsen som denna men beskriver även privata vardagsupplevelser, även hos yngre personer:

”En gång så målade några svenska klasskamrater i gymnasiet mig som en is-terrorist. Konsekvensen av detta var att Säpo kopplades in, jag fick ha möten med kuratorn varje vecka samt; trots att jag inte hade något med målningen att göra. Svenskarna som hade målat målningen fick inga konsekvenser.”

d) Jämställdhet

I denna studie svarar över 70% av tillfrågade att de inte upplever sig vara likvärdiga medborgare. Som nämnts ovan så menar många av studiens respondenter att retoriken, policys och åtgärder som appliceras gentemot muslimer inte hade kunnat appliceras emot någon annan grupp i samhället. Återkommande i svaren är också att ens upplevelser inte tas på allvar. Koranbränningarna och sättet dessa ägde rum (På Eid-dagen, framför moskéer etcetera) är också det något återkommande i respondenternas svar:

”Koranbränningar skyddas av polis vilket finansieras av skattebetalare vilket vi muslimer också är. Respektlösheten mot muslimer har nått kulmen.”

En hel del svar lyfter upp upplevelsen av att det finns en inbyggd anklagelse i att vara praktiserande muslim och att muslimer ofta pekats ut som förövare och en potentiell fara men i princip aldrig som människor i behov av skydd:

”Muslimer som minoritetsgrupp i Sverige skulle behöva ett ökat skydd tex i situationer som koranbränningar osv. Det borde klassas som hatbrott precis som det sannolikt hade gjorts om det var toran som brändes”

Upplevelsen av att vara av lägre rang är utbredd. Upplevelsen verkar inte heller enbart existera hos människor som invandrat, saknar medborgarskap eller lever i socialt utsatta områden:

” Kommer från en familj där alla besitter en (eller flera) högskoleutbildningar. Dessutom är vi höginkomsttagare. Vi bor i villaområde i Stockholm. Inga lån. Jag känner helt ärligt att som (praktiserande) muslim, spelar det ingen roll hur pass ambitiös eller driftig man är eller hur mycket man åstadkommit, man blir alltid nedvärderad bland kollegor och även ens egna grannar. Om man är en s.k. ”modern” muslim kan det gå men så fort det är tydligt utåt att man är praktiserande, underskattas man direkt/ses ner på. Västerlänningar har ett ingjutet tankesätt att de alltid är ”över oss”. Deras livsstil är rätt och vårt är fel och de känner ett behov av att behöva ”läxa upp oss”/lära oss hur man ”bör” leva.”

”Är etniskt svensk men när jag konverterade till Islam när jag var 20 och tog på mig sjalen - var det som att folk slutade se mig som någon att respektera. Alltid fått och tagit plats i alla rum, speciellt vita rum. Nu känner jag mig inte välkommen eller hemma i sådana rum längre. Undviker till högsta grad lekplatser där jag inte känner mig bekväm i just för att både jag och barnen ska slippa att bli nästan övervakade av föräldrarna i lekplatsen. Det är en konstant känsla av: damned if you do, damned if you don't - i sådana utrymmen.”

Känslan av att känna att majoritetssamhället är över en stämmer väl överens med Tavkhelidze (2021) tankar om en västerländsk diskurs kring kulturell överlägsenhet och demonisering av muslimer. Utöver denna bredare upplevelse av att inte känna sig likvärdig delar även respondenterna med sig av vardagliga exempel:

”Svårt att få rätt vård och rättigheter (lider av fibromyalgi, nekans smärtlindring och även diagnos). Det skrivs in i min journal att jag bär jilbab/lösa kläder när jag sökte gastro-, psykiatrin och smärt rehab (relevans finns INTE).”

”Ses som hjärntvättad, mindre vetande samt att jag inte behandlar mina barn bra och får direkta frågor om huruvida jag tvingar dem till saker (slöja t. ex) Samt att jag blivit soc. anmäld av förskolan för helt bisarra anledningar (soc. lade ner direkt eftersom de såg att det var grundlöst.) Har även fått frågor om ifall min man behandlar mig bra. Fick aldrig det innan islam med etniskt svenska partners.”

Sammantaget verkar muslimer med mer ortodoxa attribut eller de som är mer praktiserande stöta på fler hinder i sin vardag och uppleva större exkludering. Detta har varit en röd tråd genom hela analysen. Att inte känna att man kan delta i samhället på lika villkor utan att misstänkas ha en dold agenda eller fara med osanningar, är också det något som dyker upp upprepade gånger.

”Säger vi något eller försöker ändra på samhället eller kanske till och med försöker bara vara stolta över vår muslimska identitet ja men då anses vi vara här för att ”ta över””

5. Slutdiskussion:

Studiens resultat visar tydligt på att svenska muslimer upplever åtgärder och attityder som tyder på en säkerhetsisering av dem. Andelen svenska muslimer som känner sig misstänkliggjorda, inte känner sig som likvärdiga medborgare eller som funderar på att lämna Sverige är oroväckande hög. Att en tydlig majoritet anger att denna upplevelse ökat de senaste fem-tio åren stärker argumentet om en pågående säkerhetsisering.

Många av de teman som analyserats hänger även ihop. En person kan således uppleva preventiva åtgärder, exkludering och att inte vara jämställd parallellt. Detta gör att vissa delar från teorierna som studien utgått ifrån återkommer i olika scenarion.

Denna säkerhetsiserings-process påverkar svenska muslimers liv på olika sätt. De preventiva åtgärderna som svenska muslimer upplever är konkreta även om det baserat på svaren tenderar att träffa en mindre del av gruppen än övriga teman. Dess konsekvenser skapar dock en tydlig oro hos övriga delen av befolkningen. Säkerhetsiseringen som svenska muslimer utsätts för är inte av samma karaktär som den som kolonialmakterna utövade mot sina muslimska befolkningar (Nakissa 2022) eller som den som utövas av USA (Fox & Akbari 2015). Likheter med koloniala förställningar av muslimer kan dock identifieras vilket presenterats i analysen. Det är också tydligt av resultatet att svenska muslimer upplever att de säkerhetsiseras genom att man behandlas som ett kollektiv, utsätts för preventiva åtgärder med mera. Detta verkar dock mestadels ske inom ramen för de lagar och regler som existerar i Sverige samt ske i det öppna. Det framkommer dock av resultatet att svenska muslimer upplever att de allt oftare befinner sig i en gråzon och att diskussionen förflyttar sig in i mer stängda rum, som hemliga bevis, uppsägningar med hänvisningar till rikets säkerhet och liknande indikerar på. Denna förflyttning tycks väcka oro bland respondenterna, då det uppfattas som att man har frångått principen om att behandla alla medborgare enligt samma regelverk och i stället börjat tillämpa en särskild måttstock för muslimer

Svenska muslimer upplever enligt denna studie att de misstänkliggörs och att de som kollektiv pekats ut som ett potentiellt säkerhetsshot. Vi ser att nästan 90% av deltagarna i denna undersökning upplever att muslimer som kollektiv ges skulden för vad individer som tillskriver sig islam kan ha begått. Denna upplevelse är något som även DO:s rapport från 2013 bekräftar (Oxford Research AB 2013). Om anledningen till detta är att man anser delar av denna grupp faktiskt utgöra ett fysiskt hot eller om man anser att muslimer som grupp hotar den nationella identiteten och samhällssäkerheten är svårt att avgöra enbart baserat på denna studie. Många av upplevelserna som återfinns i svaren tyder dock på att de sistnämnda verkar vara i fokus, även om det inte med säkerhet går att konstatera att så är fallet.

Enligt studien upplever svenska muslimer att de tolereras till en viss grad, men inte när de uttrycker sina åsikter alltför starkt eller organiserar sig som kollektiv – exempelvis genom skolor, moskéer eller studieförbund – eftersom sådana initiativ ofta möts med stor misstänksamhet. Moses (2021) påpekar att minoriteter under liberal permanent säkerhet ofta tolereras fram till dess att de utvecklar en egen kollektiv vilja och börjar uppfattas som ett hot, varefter de snabbt kan utsättas för tystande, fördrivning och i värsta fall förgörelse.

Studien visar att svenska muslimer upplever att de tystas, anklagas för infiltration och uppmanas att lämna landet när de organiserar sig. Moses (2021) menar att om man inte upphöjer olikheter i stället för att enbart tolerera dem, så finns risken att majoritetsbefolkningen och minoriteterna alltid ställs som motpoler mot varandra. Minoriteten kommer alltid vara utanför och betraktas som ett potentiellt demografiskt hot. Minoriteten tolereras till gränsen är nådd, de har blivit för många och således måste assimilera sig eller ”åka hem”. De bör alltså underkasta sig nationens vilja och inte under några omständigheter uttrycka en egen sådan (Moses 2021 s.495).

Svenska muslimer upplever också i hög grad en press att assimilera sig och reformera sin religion och dess uttryck. Dessa uttryck och religiösa praktiker kopplas inte sällan ihop med extremism och upplevelsen är att man diskrimineras i olika rum.

Även om detta inte alltid är säkerhetsisering i den bemärkelse som förklarats i teori avsnittet så menar Fox & Akbari (2015) att säkerhetsisering av en grupp kan leda till ytterligare diskriminerande policys mot den gruppen, policys som inte nödvändigtvis har något alls att göra med säkerhet. Diskriminerande åtgärder som härstammar från en säkerhetsisering av muslimer kan enligt Fox & Akbari (2015) vara kontraproduktivt för det öppna samhället, spåda på polariseringen, skapa större klyftor och på så sätt faktiskt underminera säkerheten. Detta är något som alla stater som strävar efter nationell enighet bör vara vaksamma kring. Fox & Akbari (2015) argumenterar även att diskriminerande policys som är ett resultat av säkerhetsisering även kan ha ett samband med att hatbrott blir mer utbredd.

Det vill säga att när politikerns och massmedias retorik blir alltmer hätsk, finns större risk att detta även påverkar hur medborgare agerar mot muslimer ute i samhället.

Detta är något som svenska muslimers erfarenheter verkar bekräfta.

Denna studie härleder behandlandet av muslimer till säkerhetsisering medan andra så som Tankinidze (2021) härleder det till andrafiering och i grunden en slags rasism.

Moses (2021) argumenterar att vi tenderar att se på policys och åtgärder som sker på grund av rasistiska skäl som värre, även om resultatet är detsamma.

Detta då allmänheten får större förståelse för åtgärderna om dem kan argumenteras för med säkerhets mål. Det denna studie med dess teoretiska grund belyser är att säkerhetsiseringen av en grupp kan leda till samma typ av åtgärder och frambringa samma typ av upplevelse så som den vi brukar förknippa med rasism.

Det säkerhetsiseringen dock gör är att den rättfärdigar åtgärder mot den säkerhetsiserade gruppen som annars hade setts på med större skepsis. På så vis kan man komma undan med vissa åtgärder som man annars inte hade kunnat.

Denna studie visar på att en stor andel av svenska muslimer inte känner sig som likvärdiga medborgare och att individuella friheter och mänskliga rättigheter inte gäller för dem i lika stor grad som andra. Muslimska kvinnor i Sverige känner sig särskilt utsatta av dessa åtgärder baserat på resultatet som framkommit. Detta verkar vara pga. att deras yttre attribut tydligare visar deras religiösa tillhörighet. Återkommande är också den paradoxala känsla som uppstår när dessa kvinnor känner sig diskriminerade och förtryckta av ett majoritetssamhälle som samtidigt uppger sig vara deras befriare.

Således begränsar detta bemötande deras möjlighet att uttrycka sin religiösa identitet och man upplever på så vis att termer som individuell frihet används emot dem och deras fria val.

I en liberal demokrati som säger sig sätta individen i fokus och stå upp för allas lika värde så blir en sådan utveckling problematisk.

I Sverige kan två olika bilder målas upp. En bild visar ett fritt och multikulturellt land som öppnat sina armar och under flera decennier välkomnat människor på flykt, låtit dem frodas och leva i en frihet som de kanske aldrig annars skulle fått uppleva. En annan bild målar upp ett dystopiskt scenario som för tankarna till Europa på 30-talet. En bild där muslimer som är födda och uppväxta här inte känner sig som en del av samhället, där de trängs i överfulla källarlokalerna för att kommuner inte beviljar bygglov för deras böneplatser, där koranen bränns med polisskydd framför samma böneplatser under deras högtider, imamer fängslas utan rättegång, muslimska skolor stängs med hänvisning till säkerhetstjänstens bedömningar och där högt uppsatta politiker talar om att kasta ut dem som inte vill anpassa sig till rådande värderingar. Studiens resultat visar tydligt att svenska muslimer som praktiserar sin religion i någon skala känner igen sig i detta scenario, eller delar av det. Värt att minnas är dock att denna studie ämnat att studera svenska muslimers upplevelser av det som teoretiskt kan falla in under säkerhetsisering och således har ett subjektivt inslag kopplat till sig. Urvalsgruppen är dock stor och upplevelsen så pass utbredd att resultatet får anses vara representativt och bära vikt. Faktiska lagförslag, policys och åtgärder kräver dock en annan typ av analys.

5.1. Vidare studier

Då studien inte analyserat de faktiska lagförslag, och policys som presenterats de senaste åren och som berör muslimer kan en policy analys av dessa vara av intresse.

Även en diskursanalys av den rådande diskursen bland exempelvis olika politiska företrädare skulle vara av vikt för att ytterligare förstå det studerade fenomenet.

På ett bredare plan skulle även någon form av idé analys av liberalismen i relation till styrandet av minoriteter och mer ”icke liberala” grupper vara av intresse för att skapa ytterligare kunskap kring det som studerats här.

6. Källförteckning

Abbas, T. (2021). Reflection: The “war on terror,” Islamophobia and radicalisation twenty years on. *Critical Studies on Terrorism*, 14(4), 402–404.

<https://doi.org/10.1080/17539153.2021.1980182>

Aftonbladet. (2023). *Muslimska skolor som tvingats stänga i Sverige: Här är listan*. Hämtad från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/OomPrA/muslimska-skolor-som-tvingats-stanga-i-sverige-har-ar-listan>

Amnesty International. (2023). *Efter helgens oroligheter: Har rasismen mot muslimer blivit rumsren i Sverige?* <https://www.amnesty.se/aktuellt/efter-helgens-oroligheter-har-rasismen-mot-muslimer-blivit-rumsren-i-sverige/>

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

- Buzan, B., Waever, O., & de Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers.
- Colla, P. S. (2024, 10 januari). In Sweden, burning Qur'ans threaten to send the country's history of tolerance up in smoke. *The Conversation*. <https://theconversation.com/in-sweden-burning-qurans-threaten-to-send-the-countrys-history-of-tolerance-up-in-smoke-220649>
- Dagens ETC. (2021, 22 mars). 10 islamofobiska uttalanden från Richard Jomshof (SD). <https://www.etc.se/inrikes/10-islamofobiska-uttalanden-fran-richard-jomshof-sd>
- Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Deutsche Welle. (2023, 21 december). Terror risk in Europe: How big is it and from whom? <https://www.dw.com/en/terror-risk-in-europe-how-big-is-it-and-from-whom/a-67784866>
- Floyd, R. (2024). Ontological vs. societal security: Same difference or distinct concepts? *International Politics*. <https://doi.org/10.1057/s41311-024-00581-w>
- Fox, J., & Akbaba, Y. (2015). Comparative European politics (Houndmills, Basingstoke, England), 13(2), 175–197. London: Palgrave Macmillan UK.
- INSAN (2018). *Muslimer och islam i media 2018*. Nyans: Muslim. Hämtad från <https://insan.nu/publikationer/>
- INSAN (2019). *Om muslimer och islam i riksdagen 2019*. Nyans: Muslim. Hämtad från <https://insan.nu/publikationer/>
- Moses, A. D. (2021). *The problems of genocide*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781316217306>
- Nakissa, A. (2022). Religious Reform, and Counter-Terrorism from the Colonial Era until the Present. *History Compass*, 20(9), e12748. <https://doi.org/10.1111/hic3.12748>
- National Institute for Defense Studies (NIDS). (2007). Post-9/11 power politics among the US, China, and Russia: Unilateralism and Central and Southeast Asia. In *East Asian Strategic Review 2007* (pp. 40–62). NIDS.
- Oxford Research AB, DO. (2013). Forskning om utsatthet hos förmodade muslimer och islamofobi i Sverige.
- Peoples, C., & Vaughan-Williams, N. (2021). *Critical Security Studies: An Introduction* (3 uppl.). Routledge.
- Ranstorp, M., & Dos Santos, J. (2009). *Hot mot demokrati och värdegrund – En lägesbild från Malmö*. Försvarshögskolan. Hämtad från <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1235964/FULLTEXT01.pdf>
- Swedish Institute. (2024). Sweden's image in the wake of Quran burnings and the LVU campaign: A survey of nine countries in the MENA region, Asia and Türkiye. Swedish Institute.

Sveriges Television. (2024, 29 maj). Busch: "Islam behöver anpassa sig till svenska värderingar". <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/busch-islam-behover-anpassa-sig-till-svenska-varderingar>

SVT Nyheter. (2024, december 12). Forskaren om uttalandet: "Naivt att tro att det inte påverkar".

SVT Nyheter. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/forskaren-om-uttalandet-naivt-att-tro-att-det-inte-paverkar>

Tavkhelidze, T. (2021). Historical origins of European Islamophobia: The nexus of Islamist terrorism, colonialism, and the Holy Wars reconsidered. *Journal of the Contemporary Study of Islam*, 2(2), 142–162. <https://doi.org/10.37264/jcsi.v0i0.64>